

„EDINOST“
Izbija po trikrat na teden v šestih izdanjih ob **torških, četrških in sobotnih**. Zjutranje izdanje izbija ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — **Obojno izdanje stane:**
za jeden mesec . . . 1.—, izven Avstrije f. 1.50
za tri mesece . . . 3.— „ „ „ 4.50
za pol leta . . . 6.— „ „ „ 9.—
za leto . . . 12.— „ „ „ 18.—
Naročnino je plačevati naprej na naročbe brez priložene naročnice se uprava ne ozira.
Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta pa 4 nč.

EDINOST

Oglašje se računajo po tarifi v poštu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnice in javno nahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu v Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamske in oglašje sprejema upravništvo ulice Molino pičolo št. 3. II. nadst. Naročnino in oglašje je plačevati loco Trst. Odpetih reklamskih cij se proste postojno.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„P edinosti je moč“.

VABILO

na javna narodna shoda,

ki ju sklicuje pol. društvo „Edinost“ in sicer:

v soboto dne 21. t. m. ob 3. uri popoldne in v nedeljo dne 22. t. m. ob 4. uri popol.
v Šklednju, na Opčinah,
v gostilni g. A. Sancin-Čemota, („pri Oblaku“) v hiši gospoda Ivana Goriupa.

Dnevni red obema shodoma:

1. Nagovor predsednika.
2. Utemeljevanje resolucije radi osnutja okrajnega glavarstva za tržaško okolico.
3. Eventuelni predlogi.

Mimo tega bo de na shodu na Opčinah poročal g. poslanec Ivan vitez Naberger.

Tržaški in okoličanski Slovenci!

Sedaj Vam je prilika, da pokažete svoje zanimanje za javne stvari Vaše občine, in po tem takem tudi za svoj lastni blagor. Vsakemu bode prilika, da pove, kar mu je na srcu. Politično društvo „Edinost“ bode sklicevalo zaporedoma shode po okolici, a okoličanom je dolžnost, da se v velikem številu udeležijo teh shodov in da posežejo tudi v razpravo, kajti le tako izvede bodoči poslanci, česa želi in zahteva ljudstvo.

Odbor političnega društva „Edinost“.

Javni shod v Marezigah

dné 15. novembra 1896.

(Zvršetak.)

Na to je spregovoril predsednik in deželni poslanec gosp. Matko Mandič:

Dovolite tudi meni nekoliko pripomb. Mi smo vedno podpirali Italijane, ako smo videli, da hočejo kaj ukreniti, kar bi bilo res na korist ljudstva. Tako smo postopali n. pr. o vprašanju istrske železnice. Vemo, da italijanski kmet želi te železnice in tudi naši zapadni Istri bi bila ista na korist. Tako smo glasovali tudi mi soglasno z Italijani. Teško smo storili to, ker vemo, da smo s tem naložili breme deželi, kajti le malo nade je, da bi bila ta železnica aktivna. In ker ne bode aktivna, plačevati bode morala dežela velike obresti. Vendar smo se odločili, če tudi težkim srcem, tudi za to breme, ker smo hoteli dokazati, da nismo tesnosrčni in da hočemo, da se jednake skrbi za vse prebivalstvo v deželi. — Jedini pravi naš uspeh pa smo dosegli z rešenjem vprašanja o dolgu na zemljiški odvezi (ezonoru). To vprašanje je bilo zelo važno za istočni del Istre. Dežela je

bila državi na dolgu okolo 400.000 gld., pojedinci so pa bili dolžni dežel. Nad 10 let se je neprestano trudil gosp. dr. Laginja (Živio! Slava mu!) da bi država odpustila ta dolg deželi in dežela pojedincem. Italijani so se dolgo smejali prizadovanjem dra. Laginje (Klici: Taki so!), slednjič pa so se udali tudi oni, ko so videli, da ni drugače. Tako se je vsprejel dotični zakon jednoglasno v deželnem zboru. To je bil, kakor rečeno, naš jedini resnični uspeh.

Iz ust gosp. poslanca Kompareta ste že čuli, da smo morali hrvatski in slovenski poslanci dvakrat zapustiti Poreč vsled nasilja. Uničevali so se volitve, izvršene jednoglasno. Moje izvolitev so n. pr. uničili dvakrat. Dasi izvoljen jednoglasno, so me poslali domov. Drugi mi tovariši niso hoteli pustiti na cedilu mene in posl. Jenka in tako so tudi oni zapustili Poreč. (Vskliki ogorčenja.) A uapadali nas niso le v zbornici, ampak tudi izven iste. Celo v gostilni, kjer smo tiho in mirno sedeli ukupe, nam niso dali miru. Prišli so celo v gostilno, odprli se silo vrata sobe, v kateri smo sedeli, ter je drhal priredila takov škandal ter grozila tako, da je zbežala vsa družina gostilni-

njegovo prav, odločil sem molčati. Domov grede ni spregovoril ni besedice o ženitvi, ampak peval je neprenehoma staro slovensko pesem o sveti Barbari.

Ko sem legel, slačiti se je jel Lovro pred mojo posteljo, seveda pod polhovo kapo, ter mi rekel:

„Stavljam ti alternativo, ali si ti norec, ali sem jaz?“

„Jaz si tega ravno ne želim“, sem mu odgovoril jaz smeje se, „bodi ti norec“!

„Bedak“, mi je rekel, „jaz sem kraj vsega tega vendar pameten, ker se — ženim“.

Od onega dne je bil Lovro vedno redkeje doma. Dovišivši pisane izpite prebil je večasih po cele dneve pri Minki. Domov je prihajal kasno v noč, in neredko netrezen. Hvalil mi je prijaznost Minkinih ljudi, hvalil dobro vino, ali ničesar drugega. Nepoznavajoči s prvega od bliže pravi Minkine, jel sem ngibati, da je ženska od srca, pametna glava, pa tudi nekoliko zdreleja, in s tem da si je pridobila Lovra. Prijatelj mi si je zidal in zidal kombinacije, kako da reši iz dolga sebe in očeta, a ta misel ga je tako omamila, da je ta bistroumni človek popolnoma oslepel, ter je res

čarjeva, in ostali smo sami. Bilo je, kakor da smo obsojeni. Celó življenje nam je bilo v nevarnosti. (Šum med zborovalci). Zadnjič so nas zopet napadli v Piranu. Saj vam je znan oni divjaški napad. Naj le tajijo kakor hočejo, gola resnica je, da so nas napali kamenjem. Ali nam je bilo mogoče obstati v Poreču ob takih odnošajih? Ne! Zato smo jeli prositi, da bi se deželni zbor premestil iz Poreča v Pulj.

Nikar ne mislite, da pretirujem. Tukaj med nami je danes zastopnik oblasti (govornik se je obrnil proti namestništvu komisarju Schaffenhauerju ter nadaljeval povzdignjenim glasom), ki je takrat v deželnem zboru zastopal Njegovo Veličanstvo našega presvetlega cesarja. Tudi njega so napadali, tudi proti njemu so demonstrirali. Ako se je tako godilo njemu, zastopniku cesarjevemu, potem si lahko mislite, kako se je godilo nam! (Burno odobravanje).

Dovolite mi, da spregovorim par besed o naših šolskih razmerah. Istra ima kakih 40.000 za šolo godnih otrok. Od teh jih ne obiskuje šole nad 18.000. In med temi, ki ne obiskujejo šole, so večinoma naši hrvatsko slovenski otroci, kajti Italijani imajo dovolj šol povsodi. Ako bi snovali nove šole, morali bi jih po takem snovati za naše otroke. Tega se boje oni. To je vzrok, da so hoteli prestrašiti naše ljudstvo šolskimi taksami, dobre vedé, da le neumno in nevedno ljudstvo se daje slepo voditi na uzdi. Že po tem je jasno, da smo mi morali biti proti šolskim taksam.

Na vprašanje zborovalca Kandida, kam da pojde denar, ki bode prihajal od šolskih taks? se je oglašil zopet poslanec Kompare:

Mislil, da še ni nič določenega, kako da se bodo pobirale šolske takse. Denar pojde vsakako v deželni šolski fond. No, nekoliko kontrois bode vendar imeli nad tem denarjem, ker se bode lahko prepričevali o številu otrok. — Tudi v tem nismo še na jasnem, dali se bode taksa plačevala za vse otroke, godne za šolo, ali pa le za one, ki faktično obiskujejo šolo. Ako bi morali plačevati za vse otroke, bila bi to najhujša krivica. Gosp. Kandido je vprašal, kam da pojde ta denar? Odgovoriti moram, da mi nikdar ne vi-

mislim, da ljubi devojko. Minka in njeni reditelji so me vabili večkrat, naj jih pogosteje obiščem z Lovrom. Vabilu sem se odzval le dva-trikrat. Nekaj me je odbijalo od njih. Ljudje so živeli dovolj ugodno. Oče je bil viši uradnik. V Minki nisem našel ni iskre pravega dekliskega življenja. Delala se je, da ljubi glasbo, a igrala je vrlo slabo; da ljubi pesništvo, a ničesar ni razumela o tem; da je goreča rodoljubka, ali znano je, da se stare device često ponašajo z domorodstvom, ako ne morejo zanimati z ničemer drugim. Lovra so ti ljudje navidezno gladili in se mu lizali, kakor da jim je rojstni sin, v resnici pa so ga držali železnimi klesčami. Mislite si torej lahko sami, kako mi je bilo pri duši. Govoriti nisem smel. Starec je pogosto kazal Lovru državne papirje več vrednosti in govoril mu o srečni bodočnosti. Imenovali so ga na kratko „gospod Lovro“. Celó še več. Nekega dne sta šla stara na deželo brez Minke, češ, da poslednja je nekaj bolna. Lovro seveda ni spremljal roditeljev. Čemu? Na večer mi je pripovedoval, da je bil pri deklici. Nikogar ni bilo doma. Minka da je jokala, ker se stvar tako zavlačuje, mené, da ne treba čakati zadnjega izpita vse naj se hitro izvrši. (Pride še.)

PODLISTEK.

33

Prijatelj Lovro.

Črtica po resnici. — Spisal August Šenoa. Prevel C—3

Na ta hrupni pozdrav se je poklonil Lovro „dostojanstveno“, otrl si naočnike ter sedel poleg mene jel pregledavati list o jedilih. Pogledal sem ga od strani. Bil je nekako vzvišen, veder in nekoliko ganjen.

„Natakar“! vsliknil je diplomatskim glasom: „Befsteak“! „Torej“, obrnil se je proti meni, „jaz se ženim“.

„Res“?

„Vse je gotovo. Natakar, še kislih kumar! V štirih tednih“, obrnil se je zopet k meni, „bode poroka. Ti mi bodeš kum“.

Ni malo nisem prigovarjal. Kdo bi prigovarjal v takem slučaju? Lovro je bil vesel, skoro navdušen. Nikoli ga nisem videl takega. Kar nadoma je skočil po konci, ter jel drhtečim glasom govoriti govor, dolg in širok, v slavo starih hrvatskih kraljev, o katerih je v oni blaženi dobi vedel več, nego stari arciidjakon in hrvatska kronika. Iznenađen sem bil nemalo, toda poznavajoči

dimo prav natančnih računov, zato mu tudi ne morem dati točnega odgovora.

Zborovalec Ivan Kuščer je stavil vprašanje, kako bi mogli priti do primernih plemenskih bikov, ker se nekateri kmetovalci oglašajo za iste.

Posl. Kompare: Tudi v tem pogledu sem že govoril z glavarjem Campitelljem. Isti mi je rekel, da nekatere občine prosijo denarja od dežele v ta namen. Denarja pa dežela ne da, ampak le bika. Dežela je tudi res naročila nekoliko bikov za poskus iz — Italije! Stali so do 380 gl. eden. Ne rečem, da žival ni dobra in lepa, ali za naše kraje ni. Mi ne moremo vzdrževati tako velike in močne živine. — Kmetijska zadruga v Dolini se je n. pr. obrnila do „Kmetijske družbe kranjske“ in dobila je res 2 bika. Mi ne moremo storiti tega, ker nimamo kmetijske zadruge. Take zadruge niti ne moremo imeti, ker je določeno, da sme biti le po jedna zadruga — izjemoma 2 — v vsakem sodnem okraju. V tem okraju pa imamo že dve zadruge: v Kopru in v Dolini. Tu stvar torej ni drugače, nego da bi se kateri privatni obrnil do zadruge v Dolini, ali pa tudi do kmetijske družbe v Gorici. Govornik je pripravljen iti na reko vsakomur. (Pohvala.)

Predsednik Mandić: Preiti nam je na zadnjo točko dnevnega reda: k pogovoru o občinskih volitvah v Pomjanu. — Sedanjemu zastopu je že potekel mandat. Ni se morda izpolnila vsaka želja, ali to rečemo lahko, da se je storilo vse, kolikor so dopuščale okoliščine. Pomisliti moramo, da je isti nastopil žalostno dedščino. Gospodarstvo je bilo zadolženo, vse je bilo zapuščeno.

Saj veste, kako je, ako se je kdo priženil na zadolženo posestvo. Sleherni pričetek je težak. Tako je nastopil vaš občinski zastop brez inventarja in brez denarja. Marsikaj se ni moglo storiti glede šol, vod in cest, ker ni bilo od kod. Zato ne smete odredi zaupanja dosedanjemu zastopu. Mi se ne potezamo ni za Petra ni za Pavla, samo to vas prosimo, da si izberete poštenih in delavnih mož. Volite zložno! Ako pridejo k vam laški agitatorji se svojimi nasveti, pokažite jim vrata. Saj vas drugače ne pozna, nego ob volitvah. Oni hote loviti ribe v motnem. Med seboj se pogovorite in odpuščajte si kakor brat bratu. Prihodnjemu zastopu bode laglje, ker najde že bolj utrjeno pot. V imenu pol. društva vam priporočem še enkrat: bodite zložni in jedini! (Bodemo! Bodemo!). Ne poslušajte onih, ki vam ne hote dobro! (Ploskanje!) Otvarjam razpravo.

Župnik Gašpersič: Kar vam je povedal g. predsednik, to je prav in dobro. Zapomnite si to! In ne pozabite, da nobena stvar ni popolna na svetu. Očitanja so bila vedno ravno zato, ker nobena stvar ni popolna in nikoli ne bode. Več ko si bode izbirali, slabše si izberete. (Pohvala!)

Posl. Kompare: Jaz ne poznam natančno ni oseb, ni potreb te občine. Na nekaj pa bi vas vendar opozoril. V deželnem odboru sedé Italijani. Oni pregledujejo naše račune in iščejo pri tem dlake v jajcu, da bi le mogli kaj očitati našim zastopom. Bodite torej vsi kdar pošteni, da vam nikdo ne bode mogel očitati ni najmanje krivice. Ne sprejemajte odborništva samo radi časti! Ker v naših občinah nimamo mnogo izučenihi mož, treba da nadomeščamo s pridnostjo. Odborništvo je breme in sitne breme. Ako deželni odbor predlaga vladi, naj bi se razpustil ta ali oni občinski zastop, se navadno tudi zgodi to. Občina dobi potem komisarja. Le-ta pa stane mnogo. Kdo mora plačati? Občina sama. Zato glejte, da si izvolite mož, ki bodo vestni. Ako ne bode zložni, vam bodo zopet gospodovali tuji komisarji. In odkritosrčni bodite med seboj; vsakemu povejte dobrohotno, ako menite, da ni za posel odbornika. Ako ima družina dobrega gospodarja in dobro gospodinjstvo, se to pozna takoj tudi na otrocih. Tudi občina je velika družina. Župan jej je oče, odborniki pa mati. Vi vsi ste otroci. Ako je dobro gospodarstvo, zadovoljni ste vsi. Kličem vam torej: breme odborništva treba nositi vestno. (Burna pohvala.)

Predsednik Mandić: Še enkrat vam kličem: bodite zložni! Ako potrebujete sveta, obrnite se ali do društva „Edinost“, ali do vaših poslancev, ali do vašega okrajnega glavarja. Povsodi dobite dobrohotnega nasveta.

Za besedo se je oglašil župnik Gašpersič: Čuli ste, kako so se trudili poslanci v Poreču in koliko državna poslanca Spinčić in Laginja, (Viharni živio-klici), čuli ste, kako so se potezali za vaše duševne in materijalne koristi. Zato vam priporočam nastopne resolucije (čita):

I.

Volilci, zbrani na javnem shodu pol. društva „Edinost“ v Marezigah pri Kopru dne 15. novembra t. l., odobravajo popolnoma postopanje naših deželnih in državnih poslancev v Poreču in na Dunaju in gojijo do njih svoje popolno zaupanje.

II.

Volilci, zbrani na javnem shodu pol. društva „Edinost“ v Marezigah pri Kopru dne 15. novembra t. l., prosijo isto društvo, da naj se potegne pri visoki vladi bodisi po naših državnih poslancih, bodisi neposredno za napravo ceste iz Kopra preko Marezig na Truške in naprej v poreško okrajno glavarstvo na Topolovac ali Gradinj in za potrebne mostove na tej črti.

III.

Volilci, zbrani na javnem shodu pol. društva „Edinost“ v Marezigah dne 15. novembra t. l., prosijo, da dežela naj da podporo za napravo potrebnih vodnjakov, posebno onih, za katere so bile uložene prošnje pri deželnem odboru. (K tej resoluciji sta pojasnila gg. Kompare in Mandić, kako treba sestaviti prošnjo. Priložen mora biti načrt in proračun stroškov, a zajedno mora izjaviti občina, da prevzame del stroškov. Drugače se ne dobi podpora.)

IV.

Volilci, zbrani na javnem shodu pol. društva „Edinost“ v Marezigah pri Kopru dne 15. novembra t. l., zahtevajo, naj društvo „Edinost“ posredno ali neposredno dela na to, da se bode praktično izvajal §. 19. drž. temelj. zak. glede na občevarje vse h c. kr. uradov z narodom, t. j., da bodo vsi c. kr. uradi dopisovali in odgovarjali našemu ljudstvu v tistem jeziku, katerega edino dobro razume, t. j. Slovincem v slovenskem in Hrvatom v hrvatskem jeziku.

V.

Volilci, zbrani na javnem shodu pol. društva „Edinost“ v Marezigah pri Kopru dne 15. novembra t. l., protestujejo najodločneje proti divjaškemu postopanju italijanske družali in nje vodnikov zoper naše slovenske in hrvatske poslance in zoper slovensko-hrvatski narod v Istri.

Resolucije so se vsprejele soglasno.

Zborovanje je zaključil predsednik M. Mandić nastopno: Mnogo se je govorilo danes, a uverjen sem, da marsikako zrnce pade na rodovitna tla. Pokladam vam na srce, da se spomnimo one nam toli mile in vzvišene osebe, katere velikodušnosti se imamo zahvaliti, da se moremo zbirati: živio naš cesar in kralj Fran Josip I!

In zagrmelo je, da se je tresla dvorana.

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 19. novembra 1896.

Italijanski listi in naši shodi. Stvar je menda jela postajati neprijetna našim nasprotnikom. Zistem preziranja in bagatelizovanja je menda pri kraju se svojo latinščino. Seveda je stvar malo sitna: ako kdo vedno trdi, da na tržaškem ozemlju Slovanov ni, da tu so sami in pristni Italijani, da značaj te pokrajine je izključno italijanski, da tu so le sinovi avite colture domačini; vsi drugi pa usiljenci brez domovinske pravice, padli tu doli z visokih gor, kjer bivajo sami „barbari“ — ako je torej kdo železno trdovratnostjo in jeklenim čelom — kakoršno ne pozna gub sramežljivosti — in ledenem licem, ki ne pozna rudečice srma — leta in leta vsakomur, kdor je hotel poslušati, in v vseh mogočih varijacijah potajeval resnične odnošaje in ekzistencijo Slovanov na tem tržaškem ozemlju, potem je pač naravno, da je v zadregi, ako mu je govoriti o resnem in intenzivnem slovenskem gibanju na teh baje „laških“ tleh. In res so v zadregi. V zadregi ne vedo, kako naj bi se sukali okolo teh nesrečnih shodov, ki jih uprižarja pol. društvo „Edinost“ po okolici. Pomagajo si, kakor jim ravno navdihuje hipna zadrega, vsak po svoji nravi.

„Piccolo“ brije norce in laže. On ne vidi zborovalcev, pravih, pristnih okoličanov, ampak

kvasi le o „mestatori slavi“. Na shodu ne vid' spoštovanih mož, ampak le „un certa Rybar“, „poveretto Nabergoi“ itd. itd. Z jezika siplje neslane dovtype, ker ne pozna resnosti, laže, ker ne sovraži bolj nobene stvari na svetu nego resnico. Z ljudmi, ki ne umejo biti resni in katerih moralna kakovost je taka, da ne morejo trpeti resnice, ni da bi človek zgubljal svoj zlati čas.

Pametneje in resneje govori o stvari „L'Indipendente“. Zato mu pa radi posvetimo par besed. Pravi namreč, da so Italijani sami krivi, da Slovani izkoriščajo teren tako spretno ter da odpadajo po okolici od italijanske stranke še oni, ki so se bili pred 10 leti združili z meščani v društvu „Concordia“. Italijansko glasilo priznava sedaj, da je bilo efemerno vse tisto cikorjaško gibanje in potem nadaljuje: „Ni nam do tega, da bi pisali o teh njih shodih, hvalimo energijo, s katero se razpuščajo isti, smejemo se nezmyselnostim, ki jih bruhajo iz sebe razni govorniki, in potem mislimo, da smo že storili svojo dolžnost. Kaka zmota! Kaka zmota! Naši listi se ne čitajo tam gori po okolici... A na naši straui se noče potruditi nikdo. V Trstu se okolica smatra sploh kakor sovražnik mesta; v gornji okolici smatrajo mesto za svojega sovražnika; po takem ni med njima nikake politiške zveze. Mi se ne brigamo za pokrajino, ki nas obkrozuje. In Slovani izkoriščujejo to! Kako ne bi? Nikogar ni, ki bi jim oporekal, nikogar ni, kakor kakov komisar, ki dovaja orožniko na pozorišče. Tako je prepuščena sama sebi ta pokrajina, toli nezdrela še v političnem pogledu“.

Potem očita „Indipendente“ svojim somišljenikom, da se znajo zbirati le po kavarnah in gostilnah. Kako se prirejajo shodi, bi se pa morali še-le učiti od manje kultiviranih Slovanov in tudi od socialistov, ki so še le novinci. Samo jedno tolažbo ima „Indipendente“: da so materijalni interesi okolice spojeni z mestom in da so okoličani tlačani okolice. Tu da bi morali Italijani začeti pametno delovanje. Pred vsem da treba — delati kakor delajo Slovani! In potem je spregovoril „Indipendente“ še to le imenitno besedo: „mi dajemo šolo Lege 8letnim otrokom, oni (Slovani) napivajo odraslim možem. Oni se okoriščajo na vsem, mi pa na ničemer!“

To je jedro izvajanj „Indipendentejevih“. Priznati treba, da se je „Indipendente“ to pot izogibal vsakemu zasramovanju, ampak pisava mu je bila mirna in dostojna. Pred vsem pa treba zabeležiti in podčrtati s tremi debelimi črtami, da omenjeni radikalni list to pot niti poskušal ni, da bi potajil ekzistencijo Slovanov. Narobe: pripoznal jih je — rekli bi — kakor zakonito, vojevalno silo. To smo hoteli povdariti, to je važno! Priznal je, da Italijani se svojo Lego hočejo še-le italijančiti naše otroke! Priznal je, da je okolica strašno zanemarjena v materijalnem pogledu in označil je duh sedanjega sistema tržaškega s tem, da je rekel, da isti stopa na pozorišče z bodali, mesto z argumenti in idejami. Priznal je, da je nasprotstvo med okolico in mestom po krivdi Italijanov. Vse to je res, ali nasveti, ki jih daje „Indipendente“ v zboljšanje teh razmer, se nam vidijo nemoralaui. „Indip.“ bi hotel, da bi Italijani prijaznejim licem hodili po okolici, toda le v ta namen, da bi jej odvzeli nje stari značaj in staro lice. Ako hočem vzeti, kar ni mojega, je to vendar nemoralno. V navadnem življenju devajo ljudi pod ključ, ako so si prisvojili nekaj, kar ni bilo njih; in tudi nasilstvo se kaznuje zaporom; za take prestopke seveda ni kazni v politiških bojih, ali znak nemoralnosti jim ostaja za vedno. Ako Slovenci prirejajo shode po okolici, ako na te shode prihaja na stotine mož, ako ti možje navdušeno pritrjujejo slovenskim govornikom, in ako si italijanska stranka niti ne upa v okolico — in vse to pripoznava „Indipendente“ izrecno —, kaj sledi potem iz tega? Kaj drugega, nego da je to slovenska zemlja in da je slovensko ljudstvo, ki biva na njej? Po katerih moralnih zakonih hoče torej „Indipendente“ opravičiti svoje potitaljančevalne namere? Kje je morala? Kje je narodnostno načelo, proslavljeno ravno po „Indipendenteju“? „Indipendente“ priznava, da „Lega“ lovi 8-letne slovenske otroke — ali ni to lov na duše? In kaj je nemoralnejega, nego tak lov?!

„Indipendente“ govori o slovanskih sovražnikih. Tudi to ne velja. Naše časopisje, naši govorniki, naši prvaki — sklicujemo se lahko na najnovejši govor dekana-poslanca Kompareta v Marzagah — povdarjajo vedno, da mi nismo sovražniki Italijanov, da jim privoščamo vsa prava, da nočemo, da bi se jim odvzela niti jedna jedina pičica od istih, in da zahteva naša je izključno ta: da ostane naše, kar je bilo naše od nekdanj, in pa da se nam zjamči, da se bomo mogli razvijati v v smislu ustavnih zakonov povsod tam, kjer smo naseljeni.

Italijani naj ne kratijo okolici narodnih pravic, in pravični naj jej bodo v administrativnem pogledu, pa zginejo hitro vsa nasprotstva in okoličani se bodo vsikdar in povsodi kazali zveste Tržačane. Mi ne verujemo sicer, da bi Italijani hoteli ali mogli slušati „Indipendentejeve“ nasvete glede javnega nastopanja po okolici; ne verujemo, ker toliko pametni so menda vendar, da vedo, da bi na taki prisvojevalni vojni le hitali od poraza do poraza; ali ako bi se res hoteli lotiti tega nevarnega posla, povedano jim bodi, da se razmere potem še bolj poostre. S poitalijančevalno agitacijo ne dosežeje nikdar boljših razmer med okolico in mestom, pač pa z ljubeznijo in pravico.

Državni zbor. Proračunski odsek poslanske zbornice je rešil včeraj centralo trgovinskega ministerstva in „poštno hranilnico“. Odsek je vsprejel resolucijo: Vlada naj bi, držé se sicer načela posvečevanja nedelj, odstranila nekatere ostrogi v izvrševanju istih, in pa predlog za osnovo obrtne statistike. Trgovinski minister je govoril o tržaških skladiščih in je povdarjal žalostno položenoje tržaškega tržišča vsled homatija na Vztoke. Posl. Stalitz je povdarjal, da sta razvoj in povzdiga Trsta splošno državne važnosti. Otvorjenje kanala Donava-Odra, predno se omogoči Trstu konkurencija na Vztoke, bilo bi smerten udarec za Trst. O tem, da-li se splačajo tržaška skladišča, moglo se bode soditi še-le potem, ko dobi Trst drugo železniško zvezo.

Avstrija in Ogerska. Seje poslanske zbornice na Dunaju od 16. t. m. kar ne morejo prebaviti madjarski listi. To je bila tista seja, ko je naš parlament ubral nekoliko ostreje strune proti ljubim tržaškim sosedom. Seveda temu niso bili vajeni razvajeni Madjari. Oni so se že globoko uživali v dosedanje razmerje, da Madjari so zato na svetu, da gospodujejo in ne plačujejo, avstrijska država pa zato, da molči in — plačuje. Seveda je bilo tako lepo, — za Madjare. Ali sam vrag vedi, kaj je zlezlo v kosti avstrijskim narodom in strankam — izvemaši seveda spoštovano klike nemškoliberalno —, da so jeli malce računati in da so slednjič došli do soglasnega spoznanja, da je bilo že dovolj plačevanja. Tako se je zgodilo nepričakovano, da je zbornica avstrijska vsprejela predlog posl. Pattaia za odpoved trgovinske in carinarske zveze. Onkraj Litve pa gromi in treska in šumi sedaj, da je groza. Mi ne moremo umeti sicer, v kaki zvezi je to. ali madjarski listi židovskoliberalne barve zatrjajo na ves glas, da je nad Avstrijo prihrula doba najhujše reakcije in znak te reakcije je ta, da . . . . no, da so Avstrijci jeli malo stiskati svoje žepe! Madjarska gospoda mislijo res, da za dobro razmerje med to in ono polovico države ne more biti drugzega „motto“, nego je ta: tu 30% pravic in 70 dolžnosti, tam pa 70% pravic in le 30 dolžnosti! — Posebno se jeze madjarski listi, ker se je vlada vedla nekako pasivno v dotični razpravi. Gospoda se zopet motijo. V svoji domišljavosti menijo, da je avstrijsko ministerstvo odgovorno njim in ne avstrijskemu parlamentu.

Položaj v Carjemgradu. Iz Sistova poročajo, da so v turški prestolnici zopet zaprli mnogo mohamedancev. — Sultan je odredil, da posebno sodišče, ki se je zasnovovalo zbok dogodkov od 26. avgusta, obustavi svoje delovanje. Tožbe so se izročile kasacijskemu sodišču.

Osvobojenje nekotih italijanskih ujetnikov. „Agenzia Stefani“ javlja iz Džibutija: V čast italijanski kraljici bode dné 20. t. m., to je na nje rojstni dan, izpuščenih 200 italijanskih ujetnikov ter odpravljenih v Zeilo. (To vest potrjuje poročilo, došlo iz Adis Abebe, iz taborja Menelikovega. Ur.)

Različne vesti.

Naša presvetla cesarica je praznovala danes svoj imendan. Globoki dinastiški čut, ki spaja narode te monarhije nerazrušljivo z slavno dinastijo Habsburgov, zrcali se nam še posebno v neomejeni ljubezni in spoštovanju do Njiju Veličanstev, cesarja Frana Josipa in cesarice Elizabete! Vez najprisrčnejše rodbinske ljubezni spaja vse člene naše vladarske hiše v najvzgledejše rodbino, a ta vez se vije dalje in objema tudi srca vseh zvestih podanikov. Ta vez nas spaja vse v eno družino, kateri je skrben oče Fran Josip I., ljubeča mati pa soproga mu Elizabeta. Ob takem razmerju je seveda tradicija, do vsacega pomembnega dne, vsacega važnega rodbinskega dogodka se veselimo — vsi! V zavesti nerazdružne ukupnosti našega naroda slovenskega z cesarsko rodbino našo kličemo danes, na Nje imendan: Bog nam hrani našo cesarico in vladarico Elizabeto!

Osebnostna vest. Viši državni pravdnik, vitez Defacis, se je sinoč odpeljal na Dunaj.

Premeščenje. Trgovinsko ministerstvo je premetilo poštnega komisarja Fran Kroteka vsled njegove lastne prošnje iz Trsta v Prago.

Ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu napravi dne 3. januarja 1897. leta velik koncert v prid družbi. — Na programu bosti razven naših vrlih pevcev, priljubljenih tamburašev, še deklamacija in lepa, dolga igra, za Trst popolnoma nova. — Koncert obeta biti nekaj izrednega. O času sporočimo kaj več.

Za podružnico družbe sv. Cirila in Metoda v Sežani je darovala gđ. Nežika Pitamic „ker so bili oklici ustavljeni in nerazglašeni“ 1 krono. — Bog živi vrlj rodoljubko!

Zdravje nadvojvode Ferdinanda. Glasom z Dunaja došlega poročila obrnila se je bolezen nadvojvodi Franu Ferdinandu d'Este toliko na bolje, da more visoki bolnik že hoditi na sprehod.

Prva pobožna družba za prirejanje pogrebov na Vrđeli vabi svoje ude k sv. maši, ki bode v cerkvi sv. Ivana dne 21. nov. ob 8. uri zjutraj in potem na 28. občni zbor, ki se bode vršil v dvorani „društvene hiše“ št. 794 na Vrđeli ob 10. uri predpoludne. Dnevni red: 1. Pozdrav predsednika. 2. Tajnik prečita račun leta 1895—96. 3. Pregledovalec računov predlaga delovanje društva. 4. Govor blagajnika. 5. Posamezni predlogi. 6. Volitev novega odbora. ODBOR.

Iz Dekani nam pišejo: Javljamo Vam, da je c. kr. namestništvo potrdilo pravila našega „Pogrebnege podpornega društva“. Vsled tega je sklenil začasni odbor, da bode prvi občni zbor v soboto dne 21. t. m. ob 10. uri predpoludne po sv. maši. To je menda prvo tako društvo pri nas na deželi. Dal Bog, da bi imelo isto obilo vspeha in da bi nas posnemale v tem tudi druge župnije. Kajti dolžnost je kristijanom, da pomagajo jeden drugemu za slučaj smrti.

O poslednjem napadu v Škednju. Svoječasno smo sporočili, kako so delavca Florijana Schalka dne 8. t. m. našli v Škednju zabodenega in pol mrtvega. Prenesli so ga bili v bolnišnico. Kljub veliki množini krvi, ki jo je bil izgubil nesrečnik, pričela se je vendar zmagonosno dvigati krepka njegova nrav. Šlo mu je na boljše. Sedaj pa so se siromaku vnela pljuča in to ga je zopet spravilo kraj groba.

Izgube na milenijski razstavi. Budimpeštanski listi javljajo: Najemni zistem milenijske razstave je sicer razstavi sami zjamčil finančno ravnovesje ter se celó nadejajo, da zaključni račun pokaže kakih 50.000 gld. prebitka. Toda, ako je razstava sama dobro izišla na ta način, doživeli so razni podvzetniki izdatne izgube. Razstavna loterija je donesla razstavnemu fondu okroglo 1 milijon gld., dočim je pri tem izgubil podvzetnik Heintze pol milijona. Nič boljši ni rezultat najemnikov vstopnine. Najemniki so računali, da obišče razstavo 4 milijone ljudi, ki bodo plačali povprečno po 35 nč. No, razstave pa ni obiskalo niti 3 milijone in vsled tega je izgubil najemni koncorij okolo 350.000 gld. — „Ös Budavar“ še ni zaključil svojih računov, toda zna se, da bode izguba iznašala najmanje 300.000 gld. Milenijsko podvzetje za potovanje in obskrbo, ki je agitovalo po vsej deželi v interesu razstave, je izračunilo svojo izgubo na 80.000 gld. Koliko pa so izgubile

neštevilne kavarne, gostilne in razna druga podvzetja v razstavi?

Potovanje srbskega kralja. Kralj Aleksander srbski dospé prihodnjo soboto z velikim spremstvom na Dunaj.

Ubogi Baratieri. Nedavno smo javili, da si je v Arku zlomil nogo nekdanj slavljeni vojskovodja, a sedaj po vsej Italiji prezirani Baratieri. Vsled tega mora več tednov ostati v postelji. Tej nepriliki pa se je pridružila še druga, zelo neprijetna: italijanske oblasti mu nečejo izplačati mirovine, ker je v njega krstnem listu in v drugih njegovih papirjih njegovo ime označeno kakor Orest Barater, a ne „Baratieri“. I o tem smo lani jedenkrat priobčili zanimivo vest, kakó je iz pristnega nemškega Tirolca Brader-ja postal Barater in iz tega še-le „pristno“ italijanski „Baratieri“. In sedaj se maščuje ta metamorfoza. Morda si želi Baratieri postati zopet „Brader“, kakor je nekdanj goriški „Giovanni Trampuzzi“ delal na vse kriplje na to, da se je mogel zopet zvati „Janez Trampus“ ter nastopiti dedščino, ostavljeno mu pod tem imenom?

Najstarejši ljudje na svetu. Vek para in elektricitete ne daje ljudem dolgega življenja. Starost od 100 let nam se vidi že nekaj nenavadnega, a 150 let naravnost neverojetno. No in vendar živi tak človek, ki res spominja na patrijarhe starega veka. Ta najstarejši človek koncem našega veka je afrikanski zamorec Bruno Cetrim ki živi v Braziliji, v mestu Buenos Ayres. Ta starec je slavil letos svoj 152. rojstni dan! — Njegov tekmeč v letih je ruski kočijaž Kustrim v Odesi, ki je te dni izpolnil svoje 140. leto. — Zanimivo je, da ima mala Bolgarska razmerno največ sto- in večletnih starcev. To je vsakakor znak velike telesne čvrstoče v tem narodu. Od sto- in večletnih ljudi pripada razmerno na Bolgarsko 3890, na Romunsko 1084, Srbijo 578, Španijo 400, Irsko 276, Francosko 218, Angleško 146, Nemčijo 78, Škotsko 46, Norveško 23, Švedsko 10, Belgijo 6 in Dansko le 2 človeka. Zanimivo je, da so dežele ostrega klimatiškega položaja v tem nekako zaostale, nepovoljne, v tem ko dežele blagega in plodnega podnebja dajó človeškemu življenju večó žilavost.

Francoski vojaški begun v Trstu. Včeraj so zaprli 25letnega brezposelnega mašinista Evgena Lefévra iz Francoske. Lefévre je bil pred par leti pobegnul z doma, da se je odtegnul vojaški službi, se klatil po Italiji in došel slednjič povsem brez imetka v Trstu.

Poneverjenje v Lvovu. V gališkem kreditnem zavodu so došli na to, da manjka v blagajni okolu 90.000 gld. Pričela je stroga preiskava, kajti to je že drugo poneverjenje, ki se je dogodilo v tem zavodu tekom jednega leta.

Ponesrečil na begu iz zapora. Dne 13. t. m. prijeli so policijski organi na peronu kolodvora v Reichenhallu urednika lista „Salzburger Stimmen“, Ferdinanda Mazáka. Mazák je bil v svojem listu napadel bavarskega komisarja, barona Stingla in se ni niti obziral na pozivnice, ki so ga klicale na sodišče. Predvčerajšnjem je Mazák skušal pobegniti iz zapora. Toda poskus se je ponesrečil, kajti begun je padel in si zlomil obe nogi.

Sodnijsko. Občinski paznik Jurij Antosič, dodeljen solinam v Žavljah, je zaukazal dné 15. oktobra t. l. nekaterim podrejenim težakom, da izvlečejo iz morja lesen mostič, ki so ga tje zanesle poplave poslednjih dnij. Pri tem poslu je padlo težaku Ivanu Pobegi neko orodje iz roke in udarilo 21letnega Karla Paronela na nogo. Zaradi tega je Paronel opsoval Pobego, a le-ta mu je zasolil zašunico v odgovor. Na to je Paronel bliskoma zabodel nož v stran. Pravo čudo je, da je ranjeni prebil hudo rano in okreval. Sodišče je spoznalo Paronela krivega težkega telesnega poškodovanja in ga obsodilo kljub ujeta izgovoru, da se je le branil. Na šest mesecev težke ječe.

Po noči od 21. na 22. julija t. l. ulomili so tatovi v prodajalnico jestvin trgovca Alojzija Franceskine, ulica del Pesce št. 2. Ukradli so par botiljk vina, 5 škatelj sardink, hleb sira, 2 gld. drobiža, zlat prstan in komad zlate verižice, 3 tolarje in par srebrnih petic, vse skupaj vredno 23 gld. 50 nč. Policijski organi so zaprli kar celo družbo malovrednih mladičev, ki so bili na sumu, do so izvršili to tatvino. Le-ti so bili klepar Karol

